

JYX

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Arjoranta, Jonne

Title: Muistamisesta ja unohtamisesta verkossa

Year: 2020

Version: Published version

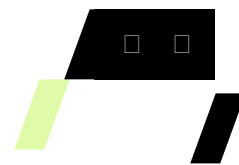
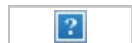
Copyright: © Arjoranta & Agricola: Suomen historiaverkko; Historiallinen Yhdistys ry, 2020

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Arjoranta, J. (2020, 14.12.2020). Muistamisesta ja unohtamisesta verkossa. Agricolan kirja-arvostelut. <https://agricolaverkko.fi/review/muistamisesta-ja-unohtamisesta-verkossa/>

- ▼ Historia
- ▼ Media
- ▼ Perinne
- ▼ Taide

VALIKKO

ARVOSTELUT

LISÄÄ ARVOSTELU

JAA:

Muistamisesta ja unohtamisesta verkossa

14.12.2020 | JONNE ARJORANTA

Internet on ratkaisevalla tavalla muuttanut tapoja, joilla muistamme, unohtamme ja kuolemme. Italialainen filosofi Davide Sisto kirjoittaa suomeksi käännettyssä esseeteoksessaan erityisesti sosiaalisen median roolista tavoissamme muistaa mennyttä. Teos on harhaileva esitys jossain filosofian ja populaarikulttuurin välillä.

Sisto, Davide: *Verkon muisti: elämä ja kuolema somessa* [Ricordati di me. La rivoluzione digitale tra memoria e oblio].
Käännös: Kilpeläinen, Tapani.
Eurooppalaisen filosofian seura ry, 2020. 169 sivua. ISBN 978-952-7189-71-9.

Ihmiskunta tuottaa ja tallentaa nyt moninkertaisesti uutta dataa verrattuna aikaan ennen tietokoneiden

yleistymistä. Suuri osa siitä on ihmisiin liittyviä henkilötietoja: päivityksiä, valokuvia, videoita, paikkatietoja, metadataa ja muuta tietoa siitä, missä ja miten maailmassa olemme, kenen kanssa ja mitä teemme. Pelkästään YouTubeen ladataan joka minuutti yli 500 tuntia videota – 80 vuotta videota joka päivä.

Tämä on myös muuttanut tapoja, joilla meistä jää jälkiä maailmaan sen jälkeen kun poistumme siitä.

Facebookilla on jo nyt noin 50 miljoonaa kuolleen ihmisen profiilia ja jos kehitys jatkuu samanlaisena,

vuonna 2098 kuolleiden käyttäjien määrä ylittää elävien lukumäärän. Internet on muuttanut paitsi tapaa, jolla elämme, myös tapaa jolla kuolemma ja suremme kuolleita.

Davide Siston *Verkon muisti: elämä ja kuolema somessa* keskittyy näihin teemoihin käsitellessään tapoja, joilla verkottuneet tietokoneet ovat muuttaneet tapamme muistaa ja unohtaa, erityisesti ihmisiä, jotka ovat poistuneet keskuudestamme. Sisto on italialainen filosofi, joka on aiemmin kirjoittanut digitaalisesta kuolemasta ja tämä kirja rakentuu löyhästi hänen aiempien kirjoitustensa varaan.

Internet ja erilaiset sosiaalisen median palvelut ovat vaikuttaneet tapoihin muistaa ja unohtaa. Kuva: freepik.com.

Loput kirjasta on kirjallisuusmetaforia, Siston omia kokemuksia, viittauksia populaarikulttuuriin ja kirjava kokoelma erilaisia ajattelijoita **Schellingistä Derridaan** ja **Ruskoffista Harariin**. Nämä eivät niinkään muodosta jonkinlaista teoreettista kokonaisuutta kuin tarjoa kimmokkeita, kun Sisto kimpoilee aiheesta toiseen. Lopputulos on viitteitä vilisevä pitkä essee, josta oppii tuntemaan paitsi tanatologiaa myös Siston mieltymyksen metallimusiikkiin ja grungeen.

Kirjaa lukiessa ei voi olla huomaamatta, että se on kirjoitettu italialaisille. Se viittaa verkkosivuihin, henkilöihin ja kirjoituksiin, jotka ovat epäilemättä tuttuja ainakin kohdeyleisössä oleville italialaisille, mutta eivät aukene Suomesta katsottuna kovin hyvin. Italialaiselle lukijalle voi olla nostalgista mieltä kadonneita verkkosivuja, mutta tuo kokemus jää aika ohueksi, jos ei ole koskaan vierailut kyseisellä sivustolla. Alkukielen näkee myös lähdeluettelosta: suurin osa lähteistä on italialaisia ja kansainväliset lähteet viittaavat useimmiten italialaiseen käännökseen.

FACEBOOKIN KOROSTAMINEN JA MUUT SOSIAALISEN MEDIAN MUODOT

Varsinaiseksi internetin tai sosiaalisen median kehityksen kuvaukseksi kirjasta ei ole. Alkupuolella kirjaa Sisto suorittaa pikaisen historiallisen kertauksen siitä, miten päädyimme Arpanetistä Facebookkiin, painottaen Italiassa suosittuja palveluita ja kehityskulkuja. Kirjan taustoitus jättää paljon epäselväksi, mutta erityisesti jäin miettimään, mitä Sisto tarkoittaa sanoessaan että MySpacen yhdistäminen sosiaalisen median syntyyn on virhe – hän ei koskaan vaivaudu selittämään mikä tämä minunkin tekemäni virhe on ja miksi minun pitäisi lakata tekemästä se.

Teoksessa Sisto henkilölistää Facebookin vahvasti Mark Zuckerbergiin. Kuva: Wikimedia Commons.

Facebook on oikeastaan Siston metonyymi kaikelle sille, mistä kirjassa kirjoitetaan. Esiin nousee myös esimerkkejä muista sosiaalisen median tai internetin käytön muodoista, mutta aina kun hän ei erityisesti kirjoita jostain muusta, kirjoittaa hän vähintään implisiittisesti Facebookista. Sisto samaistaa Facebookin varsin rohkeasti yhteen sen luojaista, **Mark Zuckerbergiin**, ja kirjalle tyypilliseen ilmaisutapaan toteaa, että hän on "päävastuullinen informaatiotielujemme hiljattaiseen moninkertaistumiseen" (s. 14). Tätä filosofia ei voi ainakaan syyttää tylsästä kirjoittamisesta.

Sen sijaan voi ehkä kysyä, mitä Sisto jättää huomaamatta keskittyessään kaikkein ilmeisimpään sosiaalisen median jättiin maailmassa, joka on perusteellisesti muuttunut

internetin myötä. Olisi virhe aliarvioida Facebookin rooli maailmassa, mutta kannattaa kuitenkin myös muistaa, että palvelulla on yhä alle kolme miljardia käyttäjää maailman seitsemästä miljardista ihmisestä ja käyttäjien määrä on laskenut vuodesta 2018 alkaen.

Eikä Facebook ole ainoa maailmaa muokannut jätti. Kirjassa mainitaan toistuvasti Youtube, mutta kertaakaan ei pysähdytä miettimään sen omistavan Googlen tavoitetta muokata koko maailma sellaiseen muotoon, että sitä voisi käsitellä datana. Facebook on ehkä täynnä ihmisten jakamia muistoja, mutta entä se maailma, jonka Google ikuisti kamera-autoillaan lupaa kysymättä ja ilman kuviin ikuisesti jäätyneiden ihmisten lupaa? Zuckerbergillä on epäilemättä tärkeä rooli uuden sosiaalisen median luomisessa, mutta maailman perustavanlaatuisista muutosta ei voi palauttaa yksittäiseen teknologiamiljardööriin.

INTERNETKIN UNOHTAA

Hieman yllättäen yksi asia, josta Sisto ei kirjoita on, että vaikka tietokoneet ovatkin ennenkuulumattoman tehokas tapa tallentaa tietoa, suuri osa asioista yhä unohtuu, hukkuu tai poistetaan. **Internet Archiven** yrityksistä huolimatta verkkosivut katoavat, linkit lakkaavat toimimasta ja internet unohtaa. Vuosituhannen alussa arvioitiin, että verkkosivut katosivat keskimäärin reilussa kahdessa kuukaudessa; vaikka aika olisi moninkertaistunut sen jälkeen, puhutaan yhä lyhyistä ajanjaksoista esimerkiksi julkaistuihin kirjoihin verrattuna.

Ensimmäiset verkkosivut rekisteröitiin 80-luvulla, alle puoli vuosisataa sitten. Monen ihmisen muisti on pidempi kuin internetin. Facebook näyttää nyt ikuiselta muistilta, mutta kuinka pitkä 16 vuotisen yrityksen muisti todella on, jos ihmisten henkilötietojen kaupittelun taloudellinen kannattavuus kääntyy laskuun tai joutuu vastatuuleen lainsäädännön takia? Facebook ei muista menneisyyttä, koska se pyrki olemaan arkisto muistoillemme, vaan koska nuo muistot ovat sen taloudellisen menestyksen edellytys.

Wayback Machine on Internet Archiven työkalu menneiden verkkosivujen tarkasteluun. Kuvakaappaus sivulta.

Facebookin lisäksi kirja esittelee pitkän listan erilaisia esimerkkejä, jotka tavalla tai toisella liittyvät muistamiseen, kuolemaan ja internetiin. Sisto kirjoittaa kirjallisuudesta, Netflix-sarjoista, mukbangista (korealainen sosiaalisen syömisen trendi, jonka hän virheellisesti liittää ensisijaisesti Facebookiin), syöpäblogaajista, Nirvana-yhtyeestä, lifeloggingista, älypuhelimista, antiikin lääketieteestä, täydellisestä muistista, unesta ja sen puutteesta, ja monesta muusta populaarikulttuurisesta tai filosofisesta aiheesta, jotka enemmän tai vähemmän liittyvät kirjan aiheeseen.

Lopputulos on viihdyttävä, mutta hajanainen. Vaikutelmaa vahvistaa Siston korkealentoinen tapa kirjoittaa: kirjan toiseksi viimeinen lause pohdiskelee ”onko kirjoittaja kuvannut todella olemassa ollutta todellisuutta vai onko hän vain antanut muodon omille hallusinaatioilleen” (s. 143).

Sen sijaan, että kirja lopuksi kasaisi esiteltyt ajatukset yhteen, Sisto vaihtaa aihetta ja antaa listan käytännöllisiä ohjeita ihmisille tällä teknologisen muistamisen ja unohtamisen aikakaudella: tee digitaalinen testamentti, puhu läheisillesi siitä, mitä tileillesi tapahtuu kuolemasi jälkeen ja kirjoita salasanasi ylös. Varsin käytännöllisiä ohjeita filosofilta.

LISÄTIETOJA

- [Tutkimus: avoimesti julkaistua tutkimusta katoaa verkosta \(Agricolan tietosanomat\)](#)
- [Death and the Internet \(Wikipedia\)](#)

KIRJOITTAJA

Jonne Arjoranta, tutkijatohtori, Jyväskylän yliopisto.

✉ jonne.arjoranta@jyu.fi

AVAINSANAT: data / digitaalinen arkisto / digitaalinen kulttuuri / digitaalinen kulttuuriperintö / digitaalinen vuorovaikutus / digitalisaatio / filosofia / internet / kuolema / muisti / Muistitieto / sosiaalinen media

KOMMENTOI

Vain omalla nimellä kirjoitetut kommentit julkaistaan. Sähköpostiosoitettasi ei julkaista.
Pakolliset kentät on merkitty *

Kommentti

Nimi *

Sähköpostiosoite *

Kotisivu

Tallenna nimeni, sähköpostiosoitteeni ja kotisivuni tähän selaimen seuraavaa kommentointikertaa varten.

UUSIMMAT ARVOSTELUT

2.2.2021 | LEENA ROSSI

[Matkalla eläinutopiaan](#)

27.1.2021 | MARIA TAKALA-ROSCZENKO

[Kärsimyksen historia liettualaisittain](#)

25.1.2021 | KRISTIINA KALLEINEN

[Uusia avauksia suuriruhtinaskunnan alun yhteiskuntahistoriaan](#)

22.1.2021 | LEENA ROSSI

[Mikä on ihmisen pohjimmainen olemus?](#)

UUSIMMAT KOMMENTIT

Jukka Kuhanen >> [Lassi Saressalo: Korpisotaa](#)

Kyseessä on SA-kuvan päivämäärän tulkintavirhe. Ne on ilmoitettu muodossa vvvv-kk-pv todennäköisesti arkistointisyistä johtuen. Tämä arkikielestä poikkeava päivämäärämerkintä aiheuttaa helposti tulkintavirheitä.....

Tapio Onnela >> [Lassi Saressalo: Korpisotaa](#)

Kyseisen SA-kuvan kuvateksti kokonaisuudessaan:"Kovien taisteluiden aikana on haavoittuneita kuljetettava edestä lentokoneillakin taakse hoitoa saamaan. Koska pikainen apu on tarpeen ja...

Eero Puranen >> [Lassi Saressalo: Korpisotaa](#)

Kuvateksti väittää haavoittunutta siirrettävän lentokoneeseen Tiiksjärvellä 1941, mikä ei tietenkään voi pitää paikkaansa.

Veijo Kauppinen >> [Kristiina Kalleinen: Uusia avauksia suuriruhtinaskunnan alun yhteiskuntahistoriaan](#)

Kristiina Kalleisen kirjan arvioinnin kuvassa esiintyvä Danielsson-Kalmarin huvila, Suviniemi, on edelleen olemassa Asikkalan Vääksyssä, kanavan vieressä. Huvilassa on järjestetty Historioitsijat...

Tarja-Liisa Luukkanen >> [Kristiina Kalleinen: Uusia avauksia suuriruhtinaskunnan alun yhteiskuntahistoriaan](#)

Suomen sodan jälkeen -teos on tietorikas ja monipuolinen esitys 1800-luvun alkuvuosista. Olin tässä juuri kirjoittamassa Agricolaan arviota ko. teoksesta, mutta...

SIVUKARTTA

ETUSIVU

AJANKOHTAISTA

TAPAHTUMAT

LISÄÄ TAPAHTUMA

ILMOITUKSET

APURAHAT

ARTIKKELIPYYNNÖT

TUTKIMUSPYYNNÖT

TYÖPAIKKAILMOITUKSET

JULKAISUT

TIETOSANOMAT

ARVOSTELUT

LISÄÄ KIRJA-ARVOSTELU

AGRICOLAN JULKAISUSARJA

AVAINSANAT

TIETOA SIVUSTOSTA

TIETOSUOJASELOSTE

OMA AGRICOLA

LISÄÄ ILMOITUS
JULKAISUSEURANTA
EHDOTA JULKAISUA SEURATTAVAKSI
KESKUSTELU
LÄHTEILLE
EHDOTA AINEISTOA

KIRJAUDU SISÄÄN
REKISTERÖIDY
MUOKKAA PROFILIA
SALASANAN PALAUTUS
KERRO VIRHEESTÄ SIVUSTOLLA

AGRICOLA – SUOMEN HUMANISTIVERKKO

Agricola on humanististen tieteidenalojen sähköinen ”ABCkiria”. Se on vuonna 1996 perustettu yliopistojen historian laitosten, arkistojen, seurojen, museoiden ja kirjastojen yhteishanke.

[LUE LISÄÄ](#)

Vastaava päätoimittaja

Tapio Onnela

Historian laitos, kulttuurihistoria, Sirkkala,
20014 Turun yliopisto

Kommentteja, korjauksia, linkkiehdotuksia ja muita viestejä voi lähettää myös sähköpostitse osoitteeseen AGRICOLA@UTU.FI

YHTEISTYÖKUMPPANIT

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

WSOY:n
kirjallisuussäätiö

